

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РОЗВИТОК СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність: А2 Дошкільна освіта

Галузь знань: А ОСВІТА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвиток сенсорної культури особистості дошкільника
Викладач (-і)	Захарасевич Наталія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	+380684243004
Е-mail викладача	nataliia.zakharasevych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації онлайн (viber, email) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності та особливості сенсорного розвитку дітей раннього й дошкільного віку, процес формування сенсорних еталонів (кольору, форми, величини, простору, часу), а також методи, прийоми й форми організації освітньої діяльності, спрямованої на розвиток сенсорних умінь і навичок у дітей в умовах закладу дошкільної освіти.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти опановують науково-теоретичні та психолого-педагогічні основи сенсорного розвитку дітей, ознайомлюються з системою роботи з формування сенсорної культури дошкільників відповідно до вимог сучасної нормативно-методичної бази та Базового компонента дошкільної освіти України, набувають умінь добирати й реалізовувати ефективні методи та прийоми сенсорного виховання, адаптовані до концептуальних засад чинних освітніх програм і з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка студентів до ґрунтовного аналізу провідних проблемних питань теорії та практики сенсорного виховання дітей дошкільного віку; ознайомлення з внутрішньо зумовленими та зовнішньо спричиненими труднощами реалізації завдань сенсорного розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку; формування готовності до реалізації шляхів вирішення актуальних проблем сенсорного розвитку дошкільників; формування професійної компетентності через орієнтацію на втілення принципу дитиноцентризму в освіті.

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни є:

- поглибити професійні знання студентів про актуальні проблеми сенсорного розвитку дітей дошкільного віку;
- формування у студентів вміння аналізувати набуті знання та ефективно застосовувати їх на практиці відповідно до індивідуальних особливостей вихованців;
- підвищувати рівень професійної культури фахівців у сфері дошкільної освіти;
- розвивати професійно-значущі властивості особистості майбутніх фахівців, їхнє творче ставлення до професійної діяльності, прагнення до постійної самоактуалізації та самовдосконалення;

- формувати вміння удосконалювати форми і методи сенсорного розвитку та виховання дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти відповідно до сучасних вимог дошкільної освіти України.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності)

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-04 Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу:

А2.2 Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

А2.3 Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	А2 Дошкільна освіта	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття сенсорного розвитку та аналіз науково-педагогічної літератури щодо проблеми сенсорного виховання дітей дошкільного віку	2	2	10
Тема 2. Формування сенсорних уявлень у дітей раннього віку	2	2	10
Тема 3. Методологічні основи педагогічної системи Фрідріха Фребеля	2	2	10
Тема 4. Сенсорне виховання дітей раннього дошкільного віку у педагогічній спадщині Марії Монтессорі	2	4	10
Тема 5. Сучасні підходи до визначення змісту сенсорного розвитку дітей раннього віку	2	4	10
Тема 6. Технології сенсорного розвитку в умовах дистанційного навчання	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://surl.li/sehlg1 . Вид контролю: залік. Підсумкова оцінка: за роботу на практичних заняттях – 90 балів; С/р – 10 балів. Разом – 100 балів.		
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.		
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань, в т.ч. завдань самостійної роботи.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування, створення власного контенту за допомогою застосунків.		
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, Форма здачі – за поточними оцінками.		
7. Політика навчальної дисципліни			

Письмові роботи: проводяться в системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>. Оцінюються за 100-бальною шкалою..

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Карпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)
- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).
- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://surl.li/ysmhoa>

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/yqibbb>).

Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://surl.li/sehlg1>).

Неформальна освіта: згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.lu/fkxdkf>) зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках НД освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

1. Natalia Zakharasevych. Problems of socialization of the individual in modern society according to the research of Maria Montessori // Contemporary Trends of Improving Quality of Pedagogical Activity in the Context of Educational Modernization Process. Monograph. Katowice: Faculty of Architecture. Series of monographs: Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, 2022; P. 44-54. ISBN 978-83-963977-7-5 DOI:10.54264/M009,

http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawniczadostp_otwarty_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa

2. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байєр, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](https://mon.gov.ua)

3. Вінник Т. О. Практичне використання ідей Ф. Фребеля для виховання дітей дошкільного віку. Сучасні проблеми дошкільної та початкової освіти у системі суспільних трансформаційних процесів: збірник матеріалів всеукраїнської інтерактивної

науково-практичної конференції (18-20 лютого 2019 року, Херсонський державний університет). Херсон : ТОВ «Борисфен-про», 2019. С. 27-30.

4. Грама Н. Г. Сенсорний розвиток дітей раннього віку: теорія і практика: монографія. Одеса, 2018. 239 с.

5. Демчук О. Сенсорний розвиток як передумова формування логіко-математичних уявлень у період дошкільного дитинства. Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Луцьк, 15 травня 2022 р. Луцьк, 2022, С. 57-61.

6. Загородня Л. П., Титаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. 2-ге вид. Суми : Університетська книга, 2021. 319 с.

7. Потапчук Т.В., Захарасевич Н.В., Кравець Н.С. Здоров'язбережувальні технології фізичного виховання дітей дошкільного віку: реалії та перспективи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2025. № 1(47) 2025. С. 72-980 [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47))

8. Консультація для педагогів ЗДО. Поняття «предметно-просторове розвивальне середовище» та його моделювання в ЗДО: веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-pedagogiv-zdo-ponatta-predmetno-prostorove-rozvivalne-seredovise-ta-jogo-modeluvanna-v-zdo-198700.html>

9. Кошель В. М. Сенсорне виховання дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. для вихователів дітей дошкільного віку, студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та батьків. Чернівці : ФОРМ Баликіна О. В., 2019. 160 с.

10. Чупахіна С., Захарасевич Н. Формування елементарних математичних уявлень у дітей: методичний аспект: *Навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ : Видавець Кушнірук Г. М., 2020. 104 с. ISBN 978-966-2343-93-9

11. Чупахіна С., Кирста Н., Захарасевич Н. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі: особливості використання технології Lego. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2022. Випуск. 37. С. 181-193

Викладач:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методики дошкільної
і спеціальної освіти

Наталія ЗАХАРАСЕВИЧ